

This Question Paper consists of 34 questions and 8 printed pages.

ह्या प्रश्नपत्रिकेत एकूण 34 प्रश्न आणि 8 छपील पाने आहेत.

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

अनुक्रमांक

Code No. 65/S/A/M
कोड नं.

SET/सेट

A

ECONOMICS

(अर्थशास्त्र)

(214-M)

Day and Date of Examination

(परीक्षेचा दिवस आणि तारीख)

Signature of Invigilators

(निरीक्षकाची सही)

1. _____

2. _____

General Instructions :

- 1 Candidate must write his/her Roll Number on the first page of the Question Paper.
- 2 Please check the Question Paper to verify that the total pages and the total number of questions contained in the Question Paper are the same as those printed on the top of the first page. Also check to see that the questions are in sequential order.
- 3 For the objective type of questions, you have to choose any **one** of the four alternatives given in the question i.e. (A), (B), (C) or (D) and indicate your correct answer in the Answer-Book given to you.
- 4 All the questions including objective type questions are to be answered within the allotted time and no separate time limit is fixed for answering objective type questions.
- 5 Making any identification mark in the Answer-Book or writing Roll Number anywhere other than the specified places will lead to disqualification of the candidate.
- 6 Write your Question Paper code No. **65/S/A/M, Set**

A

 on the Answer-Book.
- 7 The Question Paper is bilingual. In case of doubt, the English version should be considered as authentic.

सामान्य सूचना :

- 1 परीक्षार्थीनी प्रश्नपत्रिकेच्या प्रथम पृष्ठावर आपला अनुक्रमांक लिहावा.
- 2 कृपया प्रश्न-पत्र तपासून पहा. एकूण पृष्ठांची संख्या छापलेली आहे तेवढेच प्रश्न क्रमाने आहेत का ते पहा.
- 3 बहुपर्यायी प्रश्नांचे उत्तरे लिहितांना दिलेल्या पर्यायांपैकी अचूक पर्याय (A), (B), (C) किंवा (D) निवडून उत्तरपत्रिकेत लिहा.
- 4 बहुपर्यायी प्रश्नांची उत्तरे निर्धारित वेळेतच द्यावयाची आहेत यासाठी जास्त वेळ दिला जाणार नाही.
- 5 उत्तरपत्रिकेत उमेदवाराची ओळख होईल किंवा योग्य त्या जागे व्यतिरिक्त बैठक क्रमांक लिहिणाऱ्या उमेदवारास अपात्र ठरविण्यात येईल.
- 6 आपल्या उत्तर-पत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेचा कोड संख्या **65/S/A/M-A** आवश्यक लिहा.
- 7 प्रश्नपत्रिका दोन भाषांमध्ये आहे. प्रश्नांबाबत काही शंका असल्यास इंग्रजी रूपांतर प्रमाणभूत मानावे.

ECONOMICS

(अर्थशास्त्र)

(214-M)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- Note :** (1) All questions are **compulsory**.
(2) Marks allotted for each question are indicated against it.
(3) Each question from Q. Nos. 1 to 8 has four alternatives (A), (B), (C) and (D) and out of which one is the most appropriate. Select the correct answer and write it in your answer book against the number of question.

- सूचना :** (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(2) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण त्या प्रश्नासमोर दिलेले आहेत.
(3) प्रश्न क्रमांक 1 ते 8 प्रत्येक प्रश्नास (A), (B), (C) आणि (D) असे चार पर्याय आहेत. त्यापैकी एकच बरोबर असणारा पर्याय उत्तरपत्रिकेत लिहा.

- 1 This is included in the secondary sector of our economy. 1
(A) Agriculture (B) Manufacturing
(C) Forestry (D) Public Administration
हे आपल्या अर्थव्यवस्थेच्या द्वितीय क्षेत्रामध्ये समाविष्ट आहे.
(A) कृषी (B) उत्पादन (मॅन्युफॅक्चरींग)
(C) वनीकरण (D) सार्वजनिक प्रशासन
- 2 It is the subject matter of micro economics : 1
(A) Inflation (B) National Economy
(C) Unemployment (D) Price Determination
खालील पैकी कोणता सुक्ष्मलक्षी अर्थशास्त्राचा (विषय) भाग आहे :
(A) किंमत वाढ (भाव वाढ) (B) राष्ट्रीय अर्थव्यवस्था
(C) बेकारी (D) किंमत निश्चिती

- 3 The Head quarter of Reserve Bank of India is in : 1
 (A) Delhi (B) Mumbai
 (C) Kolkata (D) Chennai
 खालील पैकी एका ठिकाणी रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाचे मुख्यालय आहे :
 (A) दिल्ली (B) मुंबई
 (C) कोलकत्ता (D) चेन्नई
- 4 Supply of goods is related to : 1
 (A) Quantity of the good (B) Price of the good
 (C) Period of time (D) All the above
 वस्तूचा पुरवठा खालील बाबींशी संबंधित आहे :
 (A) वस्तूचे प्रमाण (B) वस्तूच्या किंमती
 (C) कालावधी (D) वरील सर्व
- 5 Consumer's Sovereignty is the characteristics of - 1
 (A) Capitalist Economy (B) Socialist Economy
 (C) Developed Economy (D) Developing Economy
 ग्राहकाचे सार्वभौमत्व हे खालील अर्थव्यवस्थेचे एक (वैशिष्ट्य) लक्षण आहे :
 (A) भांडवलशाही अर्थव्यवस्था (B) समाजवादी अर्थव्यवस्था
 (C) विकसित अर्थव्यवस्था (D) विकसशील अर्थव्यवस्था
- 6 The special focus of Saakshar Bharat program will be on : 1
 (A) Children (B) Women
 (C) Men (D) All the above
 'साक्षर भारत कार्यक्रमाचा' विशेष फोकस याच्यावर आहे :
 (A) मुले (B) महिला
 (C) पुरुष (D) वरील सर्व
- 7 This gives numerical information 1
 (A) Beautiful (B) Noble
 (C) Income (D) Educated
 खालील पैकी संख्यात्मक माहिती देते.
 (A) सुंदरता (B) थोरता
 (C) उत्पन्न (D) शिक्षित

- 8 The most important Act that gives a consumer all support and guidance against violation of his rights is : 1
- (A) Consumer Protection Act, 1986
(B) Prevention of Food Adulteration Act, 1954
(C) The Essential Commodities Act, 1955
(D) Standard of Weights and Measures Act, 1976
- ग्राहकांना त्यांच्या हक्कांच्या उल्लंघनाविरुद्ध पूर्ण समर्थन आणि मार्गदर्शन देणारा हा सर्वात महत्वाचा कायदा आहे :
- (A) ग्राहक संरक्षण कायदा 1986
(B) अन्न भेसळ प्रतिबंधक कायदा 1954
(C) अत्यावश्यक वस्तू कायदा 1955
(D) प्रमाण वजन आणि मापा विषयी कायदा 1976
- 9 What is insurance ? Name any two of its products ? 2
- विमा म्हणजे काय ? त्याचे दोन उत्पादनाची नावे लिहा ?
- 10 Define mixed economy. State two characteristics of mixed economy. 2
- मिश्र अर्थव्यवस्थेची व्याख्या द्या. मिश्र अर्थव्यवस्थेच्या दोन वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- 11 What is meant by analysis of data ? 2
- डेटा विश्लेषण म्हणजे काय ?
- 12 How are poverty and unemployment linked ? 2
- गरीबी आणि बेकारी हे एकमेकांशी कसे संबंधित (जोडले) आहेत ते सांगा ?
- 13 How is equilibrium price determined in the market ? Explain. 2
- बाजारात समतोल किंमत हि कशी निश्चित होते ?
- 14 What is input and output in production ? Give example. 2
- उत्पादनात इनपुट आणि आऊटपुट म्हणजे काय ? उदाहरण द्या.

- 15 What is black marketing ? What is its solution ? 2
काळाबाजार म्हणजे काय ? त्यावर उपाय कोणते ?
- 16 Money acts as store of value. Explain. 2
पैसा 'मुल्य संचयाचे' कार्य करतो. स्पष्ट करा.
- 17 Name the types of banks that are there in India. 2
भारतात कोणकोणत्या प्रकारच्या बँका आहेत नावे द्या.
- 18 Saving is useful in development process. Explain. 2
विकास प्रक्रियेत बचत करणे उपयुक्त आहे. स्पष्ट करा.
- 19 For production of 60 units of output if average fixed cost is ₹ 6 per unit and total variable cost is ₹ 540. What would be the average cost of production ? 4
60 नगांचे उत्पादन करण्यासाठी 6 रुपये नग या प्रमाणे सरासरी स्थिर खर्च येतो आणि 540 ₹ एकूण अस्थिर खर्च येतो तर उत्पादनाचा सरासरी खर्च किती येईल ?
- 20 Explain the importance of data in economic planning. 4
आर्थिक नियोजनात डेटा चे महत्व स्पष्ट करा.
- 21 60 students of a class obtained marks in Economics as shown below. Calculate arithmetic mean by using shortcut method : 4

Marks	0 – 20	20 – 40	40 – 60	60 – 80	80 – 100
No. of Students	5	8	12	25	10

एका वर्गातील 60 विद्यार्थ्यांनी खाली दर्शविल्या प्रमाणे अर्थशास्त्र विषयात गुण मिळविले. सक्षिप्त पद्धतीने अंकगणित सरासरीची गणना करा :

गुण	0 – 20	20 – 40	40 – 60	60 – 80	80 – 100
विद्यार्थ्यांची संख्या	5	8	12	25	10

- 22 Planning is necessary for development. Explain. 4
विकासासाठी नियोजन हे आवश्यक आहे. स्पष्ट करा.
- 23 What includes the primary sector of our economy ? Explain its importance. 4
अर्थव्यवस्थेच्या प्राथमिक क्षेत्रात कशाचा समावेश केला जातो ? त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- 24 What is Sarva Shiksha Abhiyan ? State any three goals of this scheme. 4
'सर्व शिक्षा अभियान' म्हणजे काय ? या योजनेचे कोणतेही तीन उद्देश व्यक्त करा.
- 25 State four advantages of international trade. 4
आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे चार फायदे स्पष्ट करा.
- 26 What is noise pollution ? State any three of its effects. 4
ध्वनी प्रदूषण म्हणजे काय ? कोणतेही तीन परिणाम स्पष्ट करा.
- 27 Explain timely delivery of justice as a major concern of consumer movement in India. 4
ग्राहकाला वेळेवर न्याय देणे ही भारतातील ग्राहक चळवळीची मुख्य चिंता आहे स्पष्ट करा.
- 28 State any four methods of collecting primary data. 4
प्राथमिक डेटा संग्रहित करण्याच्या चार पद्धती सांगा.
- 29 Distinguish between labour intensive and capital intensive technology of production. 4
श्रमप्रधान आणि भांडवल प्रधान उत्पादन पद्धतींतील फरक स्पष्ट करा.
- 30 Explain any two factors affecting individual demand. 4
व्यक्तीगत मागणीवर परिणाम करणारे कोणतेही दोन घटक स्पष्ट करा.

- 31** What is sustainable development ? How can we contribute to sustainable development in using of resources ? **6**
शाश्वत विकास म्हणजे काय ? आपण संसाधनांचा योग्य उपयोग करुन शाश्वत विकासाकडे कसे जाऊ शकतो ? ते स्पष्ट करा.
- 32** Name factors of production. Explain any two factors of production. **6**
उत्पादन घटकांचे नावे सांगा. उत्पादनाचे कोणतेही दोन घटक स्पष्ट करा.
- 33** Indian Philosophy related to satisfaction of wants advocates limiting of wants. Explain. **6**
गरजांच्या समाधानाशी संबंधित भारतीय तत्वज्ञान गरजा मर्यादित ठेवण्याचे समर्थन करते. स्पष्ट करा.
- 34** What is public distribution system ? Explain any two of its elements. **6**
सार्वजनिक वितरण प्रणाली म्हणजे काय ? कोणतेही दोन घटक स्पष्ट करा.
-

